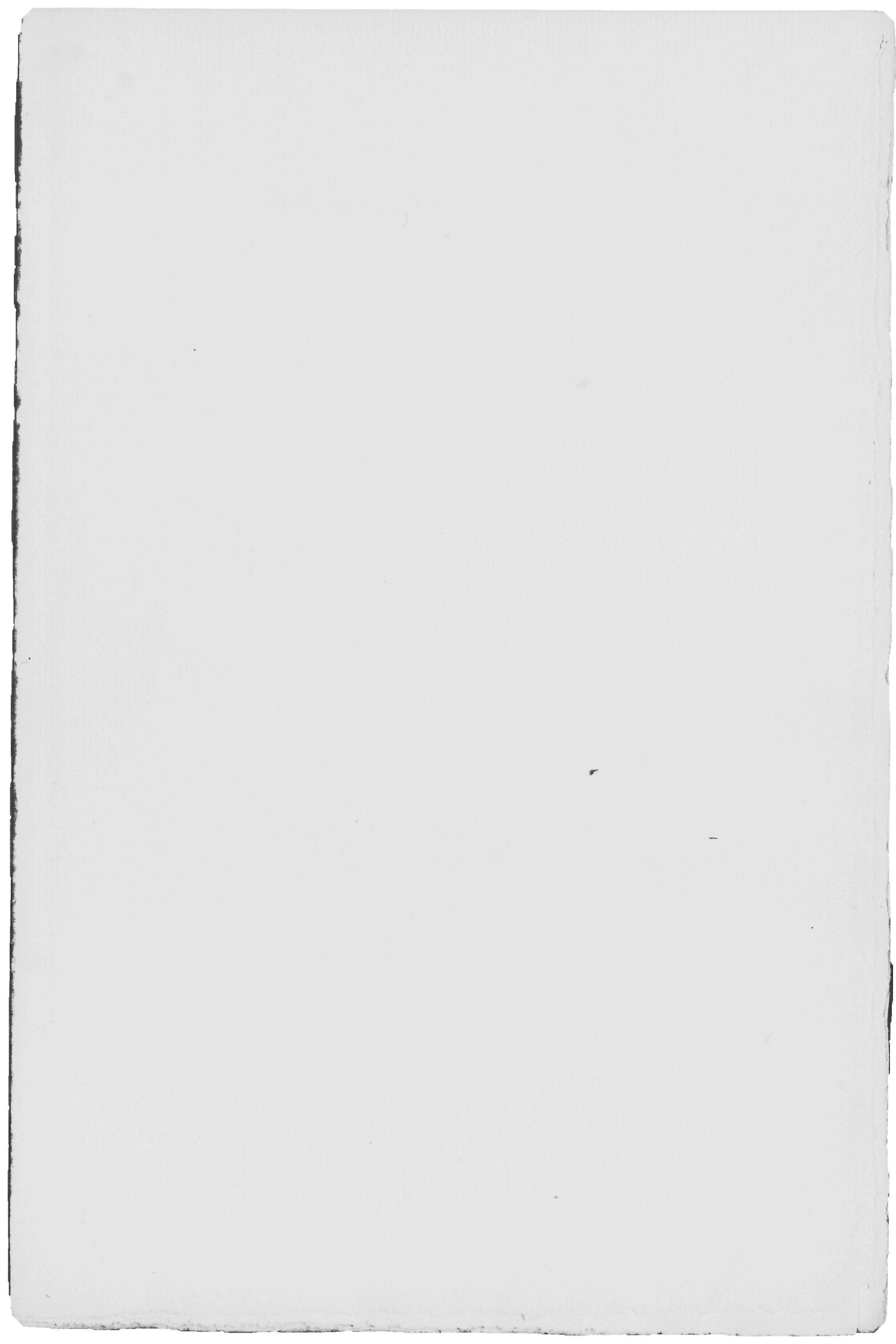
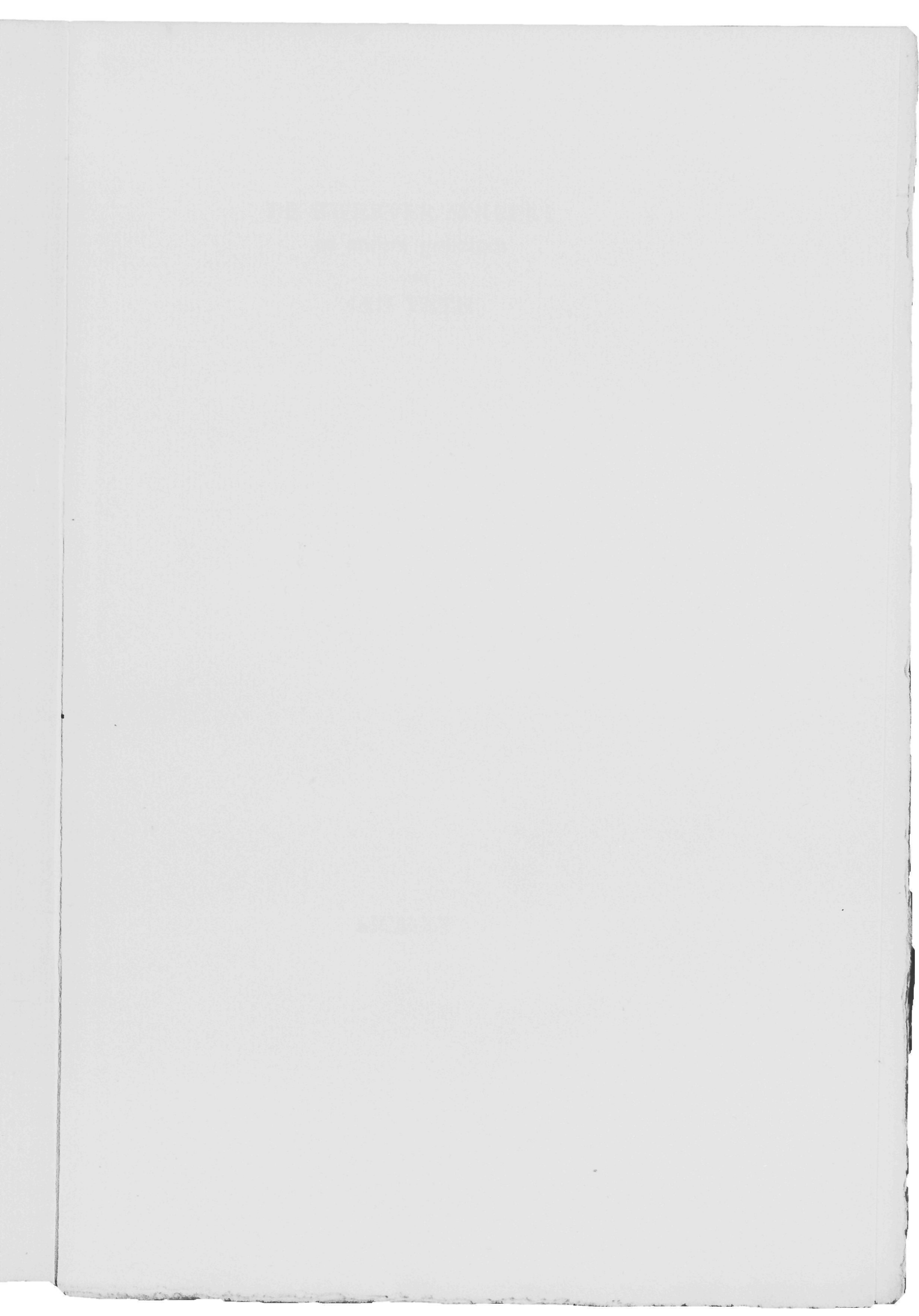

DE ZWERVER SPREEKT
& ANDERE GEDICHTEN
DOOR JAN VETH

DE ZWERVER SPREEKT
en andere gedichten
door
JAN VETH

MCMXX

INLEIDING.

IN DEZE VERZEN SCHUILT, OP VERScheidene plaatsen, een psychische teêrheid van in-voeling, zooals de allerbeste lyrische dichtkunst moet bezitten, een teêrheid, die geheel en al zich-zelve weet te blijven, zonder tot week-slapjes doende vaagheid te verdoezelen, want die zelfwillend erin slaagt, om de wezenlijke waarnemingen, het reële vast te houden, waardoor zij eerst waarlijk tot leven kon komen en dat zij dus uitzeggen wil.

En daarom treffen verzen-als-deze den voor dichtkunst inderdaad ontvankelijke veel sterker en voortdurender dan een zich op heel wat verdren afstand van het innerlijk des schrijvers zoowel als van dat des lezers houdende vers-kunst dit vermag, die met groote maar wel wat eentonige gebaren zich breed-zwaaiend voortbeweegt langs de slagen van den rhythmus, eenigszins alsof zij te kennen wou geven: 'zie je wel, dat ik er ben?'

Ja, de verzen van JAN VETH naderen op veel korteren afstand dan door al die deftig-ernstige, zoogenaamd-diepe gedachte-gedichten gedaan wordt, het alleronzegbaarste, dat in ons diepste zijn leeft, maar dat aarzelt om naar buiten te komen, en

te spreken, daar die gevoelssfeer in den mensch, in haar naakte zuiverheid, eigenlijk veel te subtiel is voor vlakke woorden, zoodat zij zich, onbewust-verstandig, in haar begeerte om zich te uiten, voor den dichter zelf, en, door hem heen, ook voor de menschen tot aanschouwelijke voorstellingen en beelden plasticceert.

Immers, datgene wat in onze allerdiepste Wezenlijkheid leeft en poëzie-in-woorden verlangt te worden, dat zijn, waarachtig, geen abstracties, maar veeleer te noemen: gevoelsstaten, d.i. onbewust-werkende, sterk-trillende maar toch zachte bewegingen van ons innerlijkst zielsleven, die alleen bij den dichter naar buiten weten te komen in geluid-muziek. Terwijl daartegenover het vermogen tot abstraheeren een heel veel meer bewust-gewilde-en-willende-en-handelende macht is, waarover ieder ontwikkeld mensch eenigermate beschikt, en die dus, veeleer dan saam te vallen met de binnenste welbron der echte dichtkunst, ligt, om eens zoo te spreken, in der hersenen buitenschors.

En om nu ook nog iets naders te zeggen tot de karakteristiek van dit boek :

Bij een eerste vluchtige lezing, waarbij alles u snel, als tegelijkertijd voorbijvliegt, maken VETH'S verzen wel eenigermate den indruk van paarlemoer: men ziet overal glanzende tintingen, bewegende schijningen. Maar toch verschillen zij weer in zoverre van het verwonderlijke natuurverschijnsel, dat men aan den binnenkant van schelpen waarneemt, dat men dáár, bij aandachtig bekijken, niets vast kan houden, ja, alles zich voor uw oogen schijnt op te lossen, als bestond die luchtig-mystieke kleuring eigenlijk niet. Terwijl deze poëzie daarentegen, zoodra men haar op den keper beziet, wel degelijk iets meer substantiëels, want iets visuëel-en-geestlijk-bestaands laat kijken, waar men psychischen houvast aan vindt.

De kleuren van het paarlemoer zijn niets dan een illusie, door de mysterie-volle natuur ons voor oogen gespiegeld, terwijl de artistieke impressies, die VETH'S verzen ons willen schenken, ontstaan zijn door de uiterst-fijne maar niettemin met reële middelen werkende, dus stellige zieners- en zeggings-gave van een in zijn diepste Wezen individueel-eigen, ongemeen mensch.

WILLEM KLOOS.

DE ZWERVER
SPREEKT

DE ZWERVER SPREEKT I.

WAKE.

Op stillen tocht en eenzame ommegangen,
Voel ik mij dichtst bij die mij zijn gebleven
Als starren in dit al te duistere leven,
En 'k leef in hen en ken geen vreemd verlangen.

Liefde is het louterst, die van brandend prangen
Noch bang begeeren weet, — wier durend streven
Is: lichtende gedachtenbeelden weven,
Op liefdes zoet stramien uit strijd gevangen.

Toch, soms, — als wolkenveere' in heldre luchten —
Waart door mijn kalm gemoed een teeder duchten,
Dat mijn zòd stil beminden leed geschiedt...

Dan, om hun hardsteên heimlijk te beveiligen,
Waak ik 's nachts aan de poorten mijner heilgen,
En 'k bid voor hen, maar zij, zij weten 't niet.

DE ZWERVER SPREEKT II.

RAAD.

Geniet de dagen, als de slanke ranken,
Zich opwaarts slingrend, blij in bloemen monden,
Die, bij de zuivre praal der middagstonde,
Zich weiden onder 't hemelblauw, het blanke.

Geniet het stoeien van smaragden spranken
In 't krieuwend zomergroen, het hoog be-zònde —
En 't deinen van de graan-begroeide gronden,
Die glinstren als gespeel van cither-klanken.

O, drink het licht in zijn volmaakte stralen!
Straks zal het weeke floers der scheemring dalen:
Dan komt de nacht, die dof en grondloos is...

Dan zwijgt wat blonk; geen bloem die kleur meer ademt,
En zelfs de geur, die nog door 't venster wademt,
Nijpt bitterzoet als dierbre heugenis.

DE ZWERVER SPREEKT III.

HERINNERING.

Aan hoeveel kaden heb ik al gemeerd,
Voor hoeveel poorten bleef ik vragend staan,
Langs hoeveel wegen ben ik uitgegaan,
Van wat al zwervens moede weergekeerd!

Hoe tal van goden heb ik stil geëerd,
Wat zag ik hopen op naar meenge vaan,
Hoe doolde ik voort in telkens nieuwen waan,
En hoeveel schoons heb ik vergeefs begeerd!

En thans, bij 't denken aan die drift der jaren,
Is 't of een wilde en onafwendbre droom,
Mij weerloos voortjoeg op een blinden stroom,

Doch mij nooit stuurde, waar ik heen wou varen, —
En of dan hij, die mijns lijfs leven leefde,
Nauw deel aan 't wit had, waar mijn ziel naar streefde.

DE ZWERVER SPREEKT IV.

VERSTOOT MIJ NIET.

Verstoot mij niet: ik kan geen leed meer dragen, —
Gelijk op dezen broozen herfstdag 't loover
Nog eenmaal gloeit in bronzen kleurentoover,
Maar neer zal huiveren bij de eerste vlagen, —

Zoo is 't ook mij. Vrees niet, ik ben geen roover,
Noch bedelaar, — en 'k zal geen aalmoes vragen;
Maar dolend voel ik 't einde mijner dagen,
En uit uw woning waaiden klanken over:

Tonen van tinklend heldre kindertaal,
Gewiekt geluid, dat mij van vreugd deed beven.

Want vòòr ik heenga, wilde ik nog èènmaal
Bij menschen toeven, die in blijheid leven;

Om in geluk geloovend, straks den vaal
Wenkenden dood stil tegemoet te streven...

NATUURMOMENTEN I.

GOUDEN REGEN.

Fijn-gouden lipjes, luchtig saamgeregen,
Benglen als duizend klokjes aan de losse,
Wiegende twijgen, waar de jonge mosschen
Op spelemeien in fluweel bewegen.

Zoo straalt gij, zon-doorvonkte gouden regen,
Aan een festoen gelijk van dartle trossen,
Uw toppen wimpelend als vederbossen,
In glinsterspel van geluw licht mij tegen.

Maar ach, reeds kruimen bleek verflenste vlagjes
In 't wachtend gras, als uitgebloeide lachjes...
Dra zal die blij-gewiekte pracht vergaan.

Ai toef nu, Lente, vièr nog Uw victorie,
En laat dat rank festoen van goud en glorie,
Een wijle als Uw trofee in 't zonlicht staan.

NATUURMOMENTEN II.

WOLKENSPEL.

De wondre wolkenkaravanen deinen
Als vrije zeilers door het luchteruim,
En doen de vlokken van hun kruivend kruim,
Fantome' uit fiere droom-tournooien schijnen...

Zie, — wimplend-wijd omlijnde paladijnen
Rijden op rossen met schabrak en pluim,
Naar gindsche burcht, die blank, uit krinkelend schuim,
Ontgloeit in glans van kostbre porceleinen!

Zoo jaagt, in de eeuwge wissling der natuur,
Een godengril 't opstuifsel van de zeeën,

Als veder-vachten over 't verre azuur,
Tot beeldnaars van gigantische cameeën, —

Vierend een vurig schoonheidsavontuur,
Hoog boven 't murw geweën van menschenweeën.

NATUURMOMENTEN III.

AVONDDROOMEN.

Hoe kwijnt in 't ronde elk vogelengerucht,
Nu de avond komt op vleuglen, luw en loom. —
Daar zinkt de zon in den vergulden zoom
Van 't verre ruim der ongerepte lucht.

Breed vloeit — zooals dit leven in den droom. —
Het klare beeld van 't vredige gehucht,
In de' effen spiegel van den stillen stroom,
Waarop geen enkel vluchtig golfje vlucht...

Zoo valt àl wat daar sluimert, vèr in 't rond,
Gelijk een droombeeld in mijn kalm gemoed,
En schijnt dit leven mij een droom te zijn,

Zòò klaar, dat, mijmrend, ik in dezen stond
Een wondre fluistring wel gelooven moet,
Die droomen leven heet en 't leven schijn.

NATUURMOMENTEN IV.

OP DEN OCEAAN.

De zee jacht op een heir van vlugge kuiven,
Waar zilte zoomen van smaragd in schijnen;
Zij rimplen, rijzen, wentlen en verdwijnen,
In wisslend spel van schittren en verstuiven —

En in de branding van dat staêge schuiven,
Laat golf na golf haar donkre diepte deinen, —
Tot indigo en brons in grijs verdwijnen,
Om zilvren kuiven weer omhoog te kruiven...

Ai mij, is zòd de maatgang van dit leven,
Moet elk licht dùs in nieuwen vloed bedolven,
Smelt iedre kleuring weer na luttel tijd?...

Zijn liefde en schoonheid enkel schuim van golven,
Verstuivend in de drift van rustloos streven,
En woont alleen in wissling eeuwigheid! —

NATUURMOMENTEN V.

KALME ZEE.

Een zwijgende einder legt een zachten zoom
Onder een hemelveld van lichtend grijs,
En zijden baren kabblen blauw gepeis,
Als marmer-aadren door een blanken droom...

Maar straks vergeet de Zee dien schoonen schroom,
En ruischen ruiger golven wilder wijs, —
Voorbij dan mijmerij van stilte en pais,
Waar stormen steigren en verdelging koom'...

Zoo is mijn hart, nu 't kweeling kent noch haat,
En weet van geen begeerte en van geen lust,
En zich onkreukbaar en gelukkig waant...

Tot telkens weer die droom van vrede taant,
En wèrvlende opstand àl mijn broze rust
Deërenisloos tot wrevel wrakhout slaat.

NATUURMOMENTEN VI.

STADSGEZICHT.

Zacht in het vochte regenvlies vervloeid,
Staan plans van natte kleur, met kalme, pure
Kontoeren: donker-fonklend ookre muren,
En daakjes van karmijnrood, dat stil gloeit

Bij 't fijne grijs der lucht, die klammig broeit.
De scheeve dake' en waggelende muren
Glibbren van gave, glanzende glazuren,
Door fijn, geduldig reegnen neergesproeid.

Dat wou 'k, als in email, dun opgeleid,
Aaneengeschoven uit geheim van kleuren,
Geschilderd zien met veel nauwlettendheid.

Dan zou ik 't laten kijken aan mijn vrinden...
Die zou'n aandachtig komen zien en 't keuren,
En 't net als ik, een mooi oud straatje vinden.

NATUURMOMENTEN VII.

SORBES.

Schalt lustig uit, scharlaken lijsterbessen, —
De zomergaarde loeg niet luid genoeg,
Zoolang haar groen nog rijpe vruchten vroeg,
Als luchters tusschen beuken en cypressen.

Nu druipt uw top van triomfante tressen,
Zoo schel, alsof het loover vonken sloeg,
En heel uw kroon stijf-staande snoeren droeg
Van kralen voor zwart-glanzende princessen!

O, 'k weet: zòd schoon mag dit fel-rood niet daavren,
Als 't gloeien deed van anjers en papaavren;

Maar bloemen kunnen 't wimplen van haar kleuren,
Zoo vooglen-lokkend en zoo hoog niet beuren, —

En welkom is 't soms, als brutaler branden
Verbeelding troonen naar barbaarscher stranden.

NATUURMOMENTEN VIII.

HERFST.

Chroom-gele lindeblaêren dwarlen schuin
Op zucht en tocht van vochte najaarsdagen,
En spettren vonke' in flonker-donkre lagen
Van barnend brons en broos kastanjebruin.

Over de stoepen van verweerd arduin,
Vol roest van 't mos, dat sarcofagen dragen,
Langs goud- en wingerdood-omrankte hagen,
Huivert de koortskleur door mijn toovertuin.

Wringend staan zwart berooide beukestammen
Tusschen dien wervelbrand van okervlammen:
Eèn doodenzang, verschroeiend, schoon en bang...

Zou dÿs: als zomers, die in herfstpracht gingen,
Het rosse rouwfeest zijn van 't eind der dingen,
De bajert van der waereld ondergang?

NATUURMOMENTEN IX.

UIT HET LATENTE.

't Novemberluchtje druift zoo stil . . . zoo stil,
Daar sluipt geen lichtglimp van het effen grijs;
De boomen soezen in droef takgetril
Op een stijf rijtjen, en èèn lange lijs,

Hoogopgeschoten in een scheeven gril
Van maagre lijnen, steekt erg eigenwijs
Achter twee logge hooiberge' uit, — die wil
Wat wimplen met zijn uitgeslagen rijs,

Maar druift àl mee. — En toch, dit is niet klaaglijk,
Dit splend leven in zijn bleeken schijn.

Mij zijn de licht-furiën minder draaglijk;
Die weelde brengen, maar uit weelde pijn.

En zulke stemmen ruischen meest behaaglijk,
Die uit het duister van 't latente zijn.

NATUURMOMENTEN X.

NOVEMBER-ROOS.

Roosje, 't is niet meer tijd voor bloesem-kleuren:
Oud-goud en wijn-rood dwarlen rond u heen,
Glimstammen sijplen roestsap naar beneên,
Die schors en blaâren giftiger doen geuren.

Roosje, 't is niet meer tijd van teer gebeuren:
Gierwinden plenzen òp u ziltigheên,
Hun sabbelen en huiverend gesteen
Zullen uw blaadjes scheuren en besmeuren...

Wel ragt eens Zefier weer goùd door de gaarde,
En schuimlacht over de esmerauden aarde;
Dan wijkt het barre en is 't weer bloeienstij...

Dàn zal uit jonger knoppen glanzen gloren,
Dan is de Dag weer heerelijk geboren, —
Roosje, maar niet voor u... Ai, wel voor mij?

BIJ SCHILDERIEN I.

REMBRANDTS SIBYLLE.

Wat peinst gij, jonge en paarl-omschenen Vrouwe,
Wier aanschijn, in doorluchte duisternis
Gedompeld, sidderend en ongewis,
Ootmoed en wijsheid spelt en droef betrouwen?

Wie zijt gij, met die vreemd getrokken brauwen,
Boven die oogen, waar geen glans in is, —
En welk gemurmel van geheimenis
Liet zulk een weemoed op uw wangen dauwen?

Zijt gij de Geest van vagabondiesch droomen,
Die tot de kusten rijkt, waar wonderlijk
Uit grauwe raadslen gulden lichten doomen?

Of de Gezalfde zelve uit Rembrandts Rijk,
Waar 't murwe, weelde nog van schoonheid vangt,
En smart een hooger gloor dan vreugde erlangt!

BIJ SCHILDERIEN II.

PIETER DE HOOCH.

Daar woont een kleuring, die geen kleuren duldt,
In 't steil vertrek, vol propere glazuren;
De dingen staan, van koelen glans omhuld,
In 't staêg gemurmel van gelukkige uren.

Bezijden komt de zon een blank verguld
Uit glanzing van albasten tegels puren,
En kaatst die garven licht op trouwe muren,
En houdt de lucht van goud-gezweem vervuld...

Der levenlooze dingen heimlijk leven
Heeft stemmen aan dit stille huis gegeven,
En zoet is hier het luistren naar den tijd.

Want in de kalme rimpling dier geluiden,
Die op gelatene gedachten duiden,
Draagt elk moment een aêm van eeuwigheid.

BIJ SCHILDERIEN III.

AERT VAN DER NEER.

Op flonkrend parlemoer geschubde luchten
Praalt het geboomte in vlinderfulpen luister,
Als donker kantwerk, dat in spits gefluister
Zijn teekning tipt om sluimrende gehuchten...

Spelende schijnsels, die het licht ontvluchtten,
Lonken uit honken van gesmolten duister,
En langs de kartling van het loover suist er
Smijdig gekweel van zwaatlende geruchten.

Zoo was uw wereld: dorpen, beemden, vlieten,
Zwijmend in 't zoete van een koestrende' avond...

Het leven, duikend in geheim genieten,
En 't helle van den dag in schroom begravend...

De ziel, die stroomen schittrens dorstend lieten,
Zich in 't getwinkelen van haar droomen lavend.

BIJ SCHILDERIEN IV.

AELBERT CUYP.

De landen liggen in een gulden sluier,
 Waardoor de dag doorluchtig heen komt groeien...
Daar laat de lodderige vonkenspuiers
 Gloedlonken langs de vochtige aarde stoeien!

Het leven jubelt in dat lichtgeschuier;
 Weelde doorbonst de lucht, — zie, stoere koeien
Zwelgen die zatheid binnen, — vol van uier
 Staan zij haar vruchtbaarheid omhoog te loeien.

Gelijk de bronnen in de beken stieren,
De beken samenzwalpen in rivieren,
 En de rivier in bare zee vervloeit, —

Zoo stevenen de malsche gouden schichten
 Nu saam in breede golvingen van lichten,
En 't wijd heelal ligt van geluk doorgloeid!

BIJ SCHILDERIEN V.

FRANS HALS.

Hoe feest het leven in die vieve kwanten,
Waar ze in hun vendeltrots zoo zwierig tronen, —
En 't lekkre licht roemzoemt hun langs de konen,
En slaat en schatert licht naar alle kanten!

Sabelend klateren de triomfante
Kleurhoogsels door die koele en blonde tonen;
En teeknend gaan, in zwiepende patronen
De ambrige ombers los met hun trawanten...

't Is alles feesten: feest in elke plooi
Dier open tronies van gezond gebindte, —

Flitsen en feesten in den vluggen gooi
Van vlaggen, mouwen, kragen, sjerpen, linten;

Feesten alòm, in 't smijdig beeldend mooi,
Dàverend uit die glorieuze tinten.

BIJ SCHILDERIEN VI.

DELFT.

Uw torenklok heeft wisslende geslachten
Luid uitgeluid en hel verwellekoomd, —
En hun gedachten hangen, bleek verdroomd,
Nog onder 't lommer van uw grijze grachten.

Ja soms, als 't licht, uit heldre stralenschachten,
Langs muur en poortje en raamkozijnen stroomt,
Spiegelt een plek, waar achter jong geboomt,
Fabritius en De Hooch te peinzen plachten...

Doch laas, waar eens uw rij van wallen lag,
Een gordel snoerend om die kleurge veste,
Die Van der Meer in glorie glanzen zag,

Bleef thans een schemerspel van schaamle resten ;
Want wat wij van der eeuwen schoonheid erven,
Is louter schittring van superbe scherven.

BIJ SCHILDERIEN VII.

ROELANDT SAVERY.

In schaduw van een hoogen bouwval, dicht
Omvaard en bekropen door struweel,
Aan donkre beek, bij gruizend kapiteel,
Vreemd gegroepeerd een bonte kudde ligt.

Maar ginds — een rif, voor de eeuwen niet gezwicht —
Spookt op geribde rots het spits rondeel
Van een vòòr lang verlaten wit kasteel:
Amberen burcht, gebleekt in manelicht!

En rundren, reigers, geiten, lammren, hinden,
Zien siddrend om zich heen als half ontzinden;
Vogelen jagen door de zwoele lucht...

Zoo flakkren koortsige verhevelingen,
Wanneer in 't barnend licht van revelingen,
Men 't plots verzwinden van vizioenen ducht.

BIJ SCHILDERIEN VIII.

HERMES.

Een Schilderij van Derkinderen.

Hij naakt, — de neevlen zijn 't azuur ontvloten ;
't Is of de dalen versche verwen vinden ;
En zoenend kruiven zoete zefier-winden
Zijn mantel op, den vlammend geel-en-rooden.

Hij komt ! Nauw raakt zijn vlugge voet de zode.
Vleuglen-geschoeide en vogelen-gezwinde,
Zweeft hij voorbij gelijk een ranke hinde,
Hij, Maja's zoon, der Goden vuurge bode !

Zoo laait, wat van de Goden tot hem kwam,
Vurig en snel als een rood-gouden vlam,
Den kunstnaar in de kaamren van zijn geest.

En vòòr weer 't flitsend fenomeen zal zwichten,
Laat hij rondom, — op aarde een hemelsch feest ! —
Een weerglans van die vlam in luister lichten.

DE PERSONIS I.

H. J. COSTER † 1900.

Het bitse woord had wreevlen mond verlaten :

„Op 's vijands naadren zegt de landszoon wijf
„En kind vaarwel, en waagt in 't veld zijn lijf;
„Gijliên ziet toe, en laat het dan bij praten...”

En nooit zijn trots en trouw dat woord vergaten...

Doch toen de krijg kwam was 't: „Niet ik die blijf;
„Wat zijn hier rust en lusten van bedrijf —
„Zijn wij niet allen thans des lands soldaten!”

En de eerste strijd een held in 't voorveld vond,
Deinzend niet, voor geen duizlende overmacht,
„Mannen, wij wijken in den dood alleen”,

Bazuinde 't — en in glorie ging hij heen...
Want de eer, die zijn eer eenmaal vond gewond,
Heeft dit schoon sterven Holland weêrgebracht.

DE PERSONIS II.

P. L. TAK † 1907.

Zal dan mijn zwakker hand zijn handpalm niet meer drukken,
Zijn zwaarder tred niet meer bedachtzaam naast mij gaan,
Zijn lach mijn geest nooit meer aan doffen druk ontrukken,
En mijn begeerig oor zijn stem niet meer verstaan!

De schrikkelijke Dood, wiens schamper-felle nukken
Geen woud-reus wederstaat, kwam dezen geus verslaan ...
Een open graf zag honderd hoofde' eerbiedig bukken,
En trouwe vrienden traag, als troostloos huiswaarts gaan.

Niet troostloos tòch. — Wij willen stil en dankbaar denken,
Aan wat zijn kloek gemoed als leid-star is geweest,
Aan wat bevrijdends ons zijn lichtend woord mocht schenken ...

Stil dankbaar zijn voor meenge daad, die zal beklijven,
Dankbaar voor handdruk, lach en stem, — en dankbaar meest,
Dat ons zijn wakker beeld verheldrend bij zal blijven ...

DE PERSONIS III.

AAN JIM.

Bij zijn vertrek naar de voorschool van Harvard.

Dat weeke voorhoofd staat nog blank gepannen,
En fulpen oogen fonklen fijn daaronder, —
Die zachte mond trekt bevend en bizonder,
Als wilde zich uw jonkheid reeds vermannen.

Een gloeiend heir van ongemeten plannen,
Broeit achter teêre trekken, die straks ronder
Ontbloeien, als uw lichtend oog verkonder
Zal zijn van vuur, dat duisternis moog bannen.

Nog schijnt ge een schildknaap, slank en ongedeerd,
Maar hunkrend naar de wimplende tournooien,
Waar kampioenen schoonheids vaan ontplooiën.

Ai, zult ook gij, wanneer gij wederkeert,
Door 't slurpen van het zoet venijn versagen,
En zwichten voor den Mammon dezer dagen!

DE PERSONIS IV.

AAN

Ik heb zoo vaak uw aangezicht, mijn vriend,
Tersluiks aanschouwd, en mij dan afgevraagd,
Wàt heil gij eens aan lichte kimmèn zaagt,
En welken afgod gij geduldig dient.

Want naar het raadsel van uw trekken ziend,
Die teeder zijn en nochtans onversaagd,
Is 't me of een gulden glans uit deemoed daagt:
Een schijn van vreemd geluk, in leed verdiend.

O, 't is wel, wijl ge in wanhoop en in trouw,
Vragend niet meer dan een gehoorzaam kind,
Uw peinzen richtend naar een verre vrouw,

In zaalge pijn staêge vertroosting vindt.
Als een die, door fêl-vromen lust bezielde,
Een zoete wonde heimelijk bloedend hield.

SPARSA I.

IN MEMORIAM MATRIS.

Op vleugel-suizelen, in stille nachten,
Komt Uw heraut, Herinnering, getogen
Door mijnen geest, en spant zijn purpren bogen,
Tot dieper duiding dan de dagen brachten.

Dan zie 'k, — o, zoet signaal van verre wachten! —
Fata Morgana van twee peinzende oogen,
Die uit een krans van lieflijk mededogen
Wijding uitspreiden over mijn gedachten...

Hun licht kwam tot me in vreugde en 't kwam in smart,
Het wenkte mij, waar ik mij wendde of ging,
Een heimlijk heulsap sprenklend in mijn hart.

En 'k weet: zoolang die leid-star van mijn leven,
Waar ooit mijn voet mij draagt, mij niet begeve,
Blijft Gij mijn ziel tot heil, Herinnering!

S P A R S A II.

VERLANGEN.

Mijn land, men kan heimlijk een hel verblijden
Vieren onder Uw zwalpend zilvren luchten,
Onder Uw wijd gewelfde wolkenvluchten,
Die langs de koeplen van den hemel glijden.

Van zacht smaragd zwalpen Uw zomerweiden,
Waar de ochtendzon 't vol-rijp tapijt bevruchtte, —
En paarsch en paarlemoer zweemen, als zuchten
Zoo teer, als van Uw kimmen 't licht gaat scheiden...

smart,
Toch komt mij soms een vreemd en fel verlangen
Naar zòn van 't zwijmelzoete Zuiden prangen,

Waar hommels honig van Hymettos loutren
Uit heilige affodillen, en waar stoutre

Vormen zich naar den klaren maatgang voegen
Dier schoonheid, die de antieke tempels droegen.

S P A R S A III.

CASPAR HAUSER.

Vraag niet van waar ik wanklend ben gekomen,
Zoek niet den zigzag mijner wanhoopstreden;
Zwervend ben ik zòò lang, zòò ver geschreden,
Zòò zwart omzwermd door wervlende fantomen!

Ik heb aan wee van wild verwezen droomen
Tè maatloos veel, tè martlend fel geleden...
Laat nu dit vloekbre weten van 't verleden
Zacht uit mijn heugnis worden weggenomen.

Ik hoor van vèr nog stemmen dreigend suizen,
'k Proef nòg de kerkerlucht van donkre huizen,
'k Voel nòg de keetnen, mij wreed aangeleid.

En 't eenige, wat mijn ziel ooit kan bevrijden,
Is los te glijden uit den band der tijden,
Door wenschloos leven in vergetelheid.

SPARSA IV.

DE VEROORDEELDE.

Droomloos en doof had ik geslapen tot
De priester kwam, 't getralied raamvak zeefde
Loom licht omlaag. Een bleeke dag verdreef de
Zwevende onzekerheid over mijn lot.

Nu hoorde ik 't krakend schutten van 't schavot...
En met den monnik prevelde ik: „Vergeef de
„Zonde en verdorvenheid, waarin ik leefde, —
„Delg uit de schuld, die 'k boeten ga, mijn God!”

Maar 'k voelde stervensangst noch wild berouw, —
Ik dacht: „De Alvader, die ons armen schiep,
„En zelf het kwaad in ons tot leven riep,

„Hij kende mijn vermaledijde voosheid.
„Dit kan niet zijn, dat Hij, in grimme boosheid,
„Mij deernisloos eeuwig verstooten zou”

S P A R S A V.

SINTE MARIA TER SNEEUW.

't Veld was, na stillen nacht, met wit belegen,
Wonderbaar vredig wit, wijd uitgespreid,
Gelijk een vlekloos hermelijn tapijt,
Zich over de aarde breidend, allerwegen.

Een zachte vacht van stille heimelijkheid,
Geruischloos van den hemel neergezegen...
Teedre formatie van een donzen regen,
Liggend in 't lichtend kleed van heiligheid.

En vromen vonde' in versche sneeuw geschreven,
Een reuzig kruis, den top naar 't Oosten richtend...
Spraken dan zacht van dit geheimenis, —

En zij verstonden 't hemelsch teeken, stichtend
Een heerlijk huis, tot eere der verheven
Vrouwe Maria, die Gods Moeder is.

IN DEN OORLOGSTIJD I.

NON VICTA.

Geweld en Moedwil waren op den hoogen
Throon Belzebubs gestegen; aan hun voeten
Lag de geslagen Schoonheid. Wreede stoeten
Van slaven stonden rondom — onbewogen.

Brànden, wier schijnsels flakkrend opwaarts vlogen,
Vlamden verschrikking. Honden kwamen wroeten
En 't heilge tempelpuin; zij lekten bloed en
Nergens was eerbied meer noch mededoogen...

Toen hief de Schoonheid zich en sprak: Gij telgen
Van euve kracht en lust die wild gedijt,

Gij kunt in vierige victorie zwelgen,
Knechtende waar gij oppermachtig zijt, —

En zoo mijn aardsche tenten wel verdelgen,
Maar nimmer mijner zielszucht eeuwigheid!

IN DEN OORLOGSTIJD II.

MEI 1916.

Paarlen, die pooplend aan jong rijshout blonken,
Smolten tot zacht smaragd en geluw groen,
En elke twijg werd toen een struisch festoen,
Uitwimplend boven struik, struweel en stronken.

Knoppen van purpren rhododendrons dronken
Den morgendauw en droomden tot den noen,
Om, zwichtend voor den heetsten zonnesoan,
Heerlijk in heur hartekleur te ontvonken...

De menschen, door hun strijd verblind, zijn wreed en
Willen hun wilde veeten niet vergeten; —

Konden zij zien, zij zouden nooit gedoogen,
Dat kooglen door zoo schoon een waereld vlogen.

Ik schouw haar aan en ik verwonder mij,
Om 't nieuw verwonnen wonder van de Mei.

IN DEN OORLOGSTIJD III.

GEBED VAN DEN SOLDAAT.

Heer, als ik morgen in den slag moet vallen,
Laat mij dan gaan gelijk een paladijn,
Die diende en offert. — Laat dit mogen zijn,
Dat ik de hoornen nog triomf hoor schallen,

Terwijl ons vaandel reeds op gindsche wallen
Hoog staat te blinken in den zonneschijn.
Heer, laat mij niet vergeefs der broedren rij'n
Ten dood zien weggevaagd bij duizendtallen.

Doch laat mij zelf de lauwren hunner zege
Niet mogen dragen, — laat mijn aardsche wegen
Langs zooveel stroomen bloeds niet opwaarts gaan.

Laat mij alleen mijn eigen jonge leven
Willig voor hùn victorie mogen geven...
En, Heer, neem dan mijn ziel in deernis aan!

JEUGDVERZEN I.

ACHTER DE WOLKEN.

't Is of de schuchtre maan zich wil omgeven
Met breeder floers van zwaarder wolkgordijnen,
Nu ik het laatste schijnsel zie verkwijnen
Van 't zwanendonzen licht, dat was gebleven.

Maar zie, daar laat Selène de oogen even
Weer weiden langs die lange wolkenlijnen, —
Doch om weer even haastig te verdwijnen,
Mijdend den blik van wie op aarde leven.

Zòò, schuw voor 't schijnsel van uw eigen glans,
Omhult ook gij u met een neevlenkrans,
Wanneer ik even in uw oog mocht staren ...

Och, of dat wolkenweefsel op wou klaren,
En wilde uw beeltnis, aan een heldren trans,
Zich voor mijn beidende oogen openbaren!

JEUGDVERZEN II.

ADORATIE.

Ik heb een tempel in mijn hart gewijd
Voor uwe liefde, en eenzame uren lang,
In vroom vereeren en devoten drang,
Ben ik daar bij u, wen gij verre zijt.

En als ik biddend dan mijn leed belijd,
Leeft heil mijn ziele in u, en meen'ge zang
Ruischt door de hoog gewelfde zuilengang,
In 't statig huis van stille heiligheid.

En 't was me somtijds, of van 't licht altaar,
Een Engel rees met troostend handgebaar,
Die mijn beklemde klachten had beluisterd,

En tot u ging, en u heeft ingefluisterd
In zangen, wat ik voor uw outer bad,
Maar wat ik, arme, slechts gestameld had.

JEUGDVERZEN III.

BINNENHUIS.

Hij wischt zich 't hoofd met de opgesjorde mouw,
Dan, stil verzonken weer in stram beheer,
Jaagt hij de kammen, en schiet keer op keer
De snelle spoel, of hij nooit poozen zou...

Terwijl — op 't maatgeklep van 't weefgetouw —
Duwt zij het wiegje droomrig heen en weer,
En zacht aandachtig scheemren de oogen neer
Naar 't jakje, dat zij fluks nog lappen wou.

Maar straks, als 't van den toren twalef slaat,
En voet-bij voetstap over 't wegje gaat,
Tilt zij den pot van 't vuur, — en loom gesprek

En dof gestommel warlen door 't vertrek;
Tot zij zich voegen aan den poovren disch
Met de' ootmoed, die der armen erfdeel is.

1875

1876

1877

1878

1879

1880

JEUGDVERZEN IV.

AAN EEN KINDJE.

Mooi naakt lichaampje, dat zoo warm aanvoelt,
'k Laat in mijn handen zacht uw hartje beven,
't Fraai hoofdje houdt ge als een princes geheven,
En draait het triomfantelijk, — het woelt,

Tusschen de kleine schoudertjes, ... ge joelt
En lacht me toe. — Aanbidbaar lief klein leven ...
Hoe kunt ge zòd vrij vrindlijkheidjes geven,
Klein kindjen, als ge nog zoo weinig voelt!

Meisje, als ge een paar jaar ouder zijt, en 'k weer
Eens kijken kom naar jou aanvallig bekje,
Ben je met lachjes vast zoo grif niet meer.

'k Zie je in een hoekje zitten, o, dan trek je
'n Verlegen bakkesje, en houdt je dom,
Al gaat er nòg zoo veel in 't hoofdjen om.

INHOUD.

INLEIDING door Willem Kloos	Pag. 3
DE ZWERVER SPREEKT.	
I. Wake	8
II. Raad	9
III. Herinnering	10
IV. Verstoot mij niet	11
NATUURMOMENTEN.	
I. Gouden Regen	12
II. Wolkenspiel	13
III. Avonddroomen	14
IV. Op den Oceaan	15
V. Kalme Zee	16
VI. Stadsgezicht	17
VII. Sorbes	18
VIII. Herfst	19
IX. Uit het Latente	20
X. November-Roos	21
BIJ SCHILDERIJEN.	
I. Rembrandts Sybille	22
II. Pieter de Hooch	23
III. Aert van der Neer	24
IV. Aelbert Cuyp	25
V. Frans Hals	26
VI. Delft	27

BIJ SCHILDERIJEN.

VII. Roelandt Savery	Pag. 28
VIII. Hermes	29

DE PERSONIS.

I. H. J. Coster	30
II. P. L. Tak	31
III. Aan Jim	32
IV. Aan...	33

SPARSA.

I. In memoriam matris	34
II. Verlangen	35
III. Caspar Hauser	36
VI. De Veroordeelde	37
V. Sinte Maria ter Sneeuw	38

IN DEN OORLOGSTIJD.

I. Non victa	39
II. Mei 1916	40
III. Gebed van den Soldaat	41

JEUGDVERZEN.

I. Achter de Wolken	42
II. Adoratie	43
III. Binnenhuis	44
IV. Aan een Kindje	45

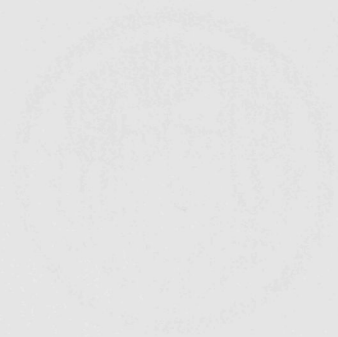
Gedrukt voor PALLADIUM onder leiding van
J. van Krimpen bij Van Scherpenzeel & Co.
te 's-Gravenhage.
De oplage telt
300 exemplaren.

Uitgegeven te Arnhem bij
Hijman, Stenfert Kroese en Van der Zande.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

